

СТЕНОГРАМА
громадських слухань щодо можливості продовження експлуатації
ядерної установки - енергоблока № 3 Южно-Української АЕС
Дата проведення – 17.12.2019
м. Южноукраїнськ, Миколаївська обл.
Кількість зареєстрованих учасників – 874 особи

Присутні:

Представники офіційних організацій та експерти:

Плачков Г.І. – голова Державної інспекції ядерного регулювання України
Денисенко С.І. – голова Громадської ради при ДІЯРУ

ДП НАЕК «Енергоатом»

Павлишин П.Я. – т.в.о. президента ДП «НАЕК «Енергоатом»;
Лісніченко В.А. – генеральний директор ВП ЮУАЕС;

Мінекоенерго

Шуст О.І. – генеральний директор Директорату розвитку ядерної енергетики та атомної промисловості Мінекоенерго

Модератор:

Денісенко С.І. – голова Громадської ради при Держатомрегулюванні

Секретаріат:

Сичова Т.В. – інженер-керівник групи аналізу, моніторингу та планування роботи управління інформації та громадських зв'язків ВП ЮУАЕС:

Гаврюк А.Ю. – завідувач Сектору інформаційно-аналітичного забезпечення та зв'язків з громадськістю.

Плачков Г.І.

Чутно мене? Дозвольте розпочати. Доброго дня шановні присутні громадських слухань, доброго дня шановні члени президії. Згідно з законодавством України рішення щодо можливості довгострокової експлуатації енергоблоку у понад проектний термін приймається Держатомрегулюванням на основі висновку державної експертизи ядерної та радіаційної безпеки, матеріалів періодичної переоцінки безпеки шляхом внесення змін до ліцензії на експлуатацію ядерної установки. На виконання вимог закону України про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії експлуатуюча організація ДП НАЕК Енергоатом надала на розгляд Держатомрегулювання заяву про внесення змін до ліцензії Серії О №000064 на право здійснення діяльності експлуатації ядерної установки енергоблоку №3 Южноукраїнської АЕС у зв'язку із забезпеченням безпечної довгострокової експлуатації енергоблоку №3 Южноукраїнської атомної електростанції на енергетичних рівнях потужності після досягнення встановленого проектного строку служби. З метою перевірки повноти і достовірності відомостей, що містяться в поданих ДП НАЕК Енергоатом документах визначення спроможності заявника дотримуватися умов впровадження заявленого виду діяльності встановлених нормами та правилами ядерної та радіаційної безпеки в період з 18 по 22 листопада 2019 року на майданчику Южноукраїнської АЕС було проведено інспекційне обстеження. З метою залучення громадськості до обговорення питань щодо прийняття рішень, які можуть впливати на стан довкілля, надання можливості вільного доступу до інформації про діяльність органів виконавчої влади Державної інспекції ядерного регулювання України з 22 листопада по 22 грудня 2019 року проводить публічне громадське обговорення питання про можливість продовження експлуатації ядерної установки енергоблоку №3 Южноукраїнської атомної електростанції. У вільному доступі для ознайомлення громадськості на сайті Держатомрегулювання розміщено заява ДП НАЕК Енергоатом, звіт з періодичної переоцінки безпеки енергоблоку №3 Южноукраїнської АЕС, проект висновку державної експертизи звіту з періодичної переоцінки безпеки, акт комплексно-інспекційного обстеження, проект рішення Держатомрегулювання за результатами розгляду заяви, матеріали оцінки впливу на навколишнє середовище, звіт Южноукраїнської атомної електростанції про громадські слухання щодо безпеки продовження терміну експлуатації енергоблоку №3 Южноукраїнської атомної електростанції. У рамках обговорення Держатомрегулювання за участю ДП НАЕК Енергоатом сьогодні проводить громадські слухання з обговорення питання про можливість продовження експлуатації ядерної установки енергоблоку №3 Южноукраїнської АЕС, тому я прошу до слова генерального директора директорату розвитку ядерної енергетики та атомної промисловості Мінекоенерго Шуста Олександра Івановича.

Шуст О.І.:

Дякую, вітаю шановні присутні, вітаю шановні члени президії. Сьогодні ми зібрались для обговорення надзвичайно важливого для економічної та насамперед енергетичної безпеки держави питання, а саме продовження терміну експлуатації третього блоку Южноукраїнської атомної електростанції. Продовження терміну експлуатації енергоблоків є загальноприйнятною міжнародною практикою. Міжнародний та вже український досвід свідчить, що експлуатація енергоблоків атомних електростанцій у понадпроектний термін з неухильним дотриманням вимог, норм та правил ядерної та радіаційної безпеки є економічно доцільним та безпечним.

До першочергових завдань енергетичної стратегії України до 2035 року насамперед відноситься і питання подовження терміну експлуатації блоків атомних електростанцій як базової складової енергетики країни. Подовження терміну експлуатації третього блоку також зокрема входить до плану з реалізації зазначеної стратегії до 2020 року. Слід зазначити, що сьогодні серед 15 блоків, що експлуатуються вже 10 блоків експлуатуються у понад проєктний термін. Міністерство енергетики та захисту довкілля підтримує подовження терміну експлуатації блока №3 Южноукраїнської АЕС при неухильному дотриманні норм та правил з ядерної та радіаційної безпеки.

Плачков Г.І.:

Дякую Олександр Іванович, запрошую до вступного слова тимчасово виконуючого обов'язки президента державного підприємства НАЕК Енергоатом Павлишина Павла Яремовича.

Павлишин П.Я.:

Доброго дня шановні друзі. Перше я хочу подякувати колективу Южноукраїнської станції, дирекції компанії, колективу, і всім підрядникам, які сьогодні зробили все, для того, щоб ми могли прийняти участь у цьому заході, цих громадських слуханнях. Була проведена величезна робота, я думаю, що Володимир Анатолійович більш докладніше зупиниться на неї, велика кількість модернізаційних робіт, та кількість розрахункових робіт, велика кількість проєктних робіт була виконана щоб все ж таки ми вийшли на той етап на якому ми сьогодні знаходимося і що у нас є впевненість що він сьогодні в нас пройде добре і буде позитивне рішення і до кінця цього року ми ставимо собі завдання все ж таки щоб третій блок Южноукраїнської станції був продовжений. Не треба боятись продовження, приблизно 70% реакторів у світі сьогодні експлуатуються з продовженим строком експлуатації і це абсолютно нормальна практика. Ціна якість відповідає тим нашим намірам, якими сьогодні рухається наша компанія і вже наскільки мені відомо цього року американських два реактори подовжено до 80 років це говорить про те, що ми з вами сьогодні знаходимося на правильному шляху і ми виконуємо своє завдання і тим самим 55% електроенергії, які 53-55 ми виробляємо сьогодні нашою компанією і це буде так постійно або буде підвищуватися. Тому ще раз я хочу всім подякувати і бажаю, щоб сьогодні наша зустріч пройшла конструктивно. Дякую.

Плачков Г.І.:

Дякую Павло Яремович, тоді розпочинаємо наші громадські слухання. Модератором наших громадських слухань буде Денисенко Сергій Іванович це голова громадської ради при Держатомрегулюванні, тому надаю йому слово, дякую.

Денисенко С.І.:

Добрий день шановні учасники слухань, сьогодні у нас проходять слухання з питання можливості подовження терміну експлуатації - ядерної установки енергоблока №3 Южно-Української атомної електростанції. Всього зареєструвалося 843 особи. Сьогодні аншлаг особливий, навіть бачте, не вистачає місць у цьому залі. Тим не менш, я сподіваюся, що ми проведемо все достатньо швидко і конструктивно. Я б хотів наголосити на тому, що громадські слухання направлені, мета слухань – це отримати думки громадськості і ці думки врахувати. Громадські слухання не ухвалять

остаточно рішення продовжувати не продовжувати. Це будуть ухвалювати фахівці. А вони мають обов'язково врахувати. Врахування означає обов'язковий розгляд і вмотивовану відповідь щодо того, наскільки можна це врахувати. Ви можете подавати протягом слухань свої заяви, зауваження, пропозиції. Це можна зробити по завдяки письмовій формі, яку ви всі маєте, отримали на реєстрації. Ви також зможете це зробити голосом, з мікрофону. В залі у нас є 2 мікрофона. І також ви можете подати свої пропозиції на адресу Держатомрегулювання до 22 грудня. Інформація про, що стосується слухань, інформація про продовження експлуатації доведена до громадськості на сайтах Держатомрегулювання. Там розміщено оголошення і багато матеріалів, також публікація в місцевій пресі і в скороченому вигляді ви всі отримали матеріали в паперовому, в паперовій формі при реєстрації. Пропонується наступний регламент: 30 хвилин на основну доповідь і далі 30 хвилин, приблизно 30-40 хвилин на виступи. Кожен бажаючий може виступити з одного-двох мікрофонів, які розташовані по краях цього зала. Крім того, ви можете подавати питання в письмовій формі, передавайте їх будь ласка на перший ряд. Тут секретаріат буде обробляти. І далі 20-30 хвилин на відповіді фахівців, які знаходяться тут і можуть дати необхідні відповіді. Всі, хто подасть у письмовому вигляді з урахуванням адреси, зможуть отримати також відповідь у письмовому вигляді. Сьогодні в нас також працює секретаріат із двох осіб. Це Гаврюк Анна Юріївна, представник Держатомрегулювання, і Сичова Тетяна Василівна, представник атомної станції. Заперечень нема? Нема. Добре, дякую. Тоді ви можете передавати вперед на секретаріат свої пропозиції. Отже, згідно регламенту, ми можемо починати перейти до основної доповіді, після якої вже розпочати обговорення. До основної доповіді запрошується генеральний директор ВП ЮУАЕС Лісніченко Володимир Анатолійович. Будь ласка.

Лісніченко В.А.

Спасибі. Шановні Григорій Іванович, шановний Павле Яремович, поважні жителі міста Южноукраїнська, наші гості та колеги. Дійсно, як сказав Павло Яремович, сьогодні у нас дуже знаменна подія, громадські слухання, які проводить Держатомрегулювання. І перед тим, як почати свою коротку доповідь, я хотів би сказати декілька слів про ту роботу, яку ми виконали на протязі, на протязі після останніх років. Це не тільки та робота, яка виконувалась в планово-предупредительном ремонті, який тривав 197 суток, а й ті роки, які передували цьому ремонту. Я хочу також сказати велике спасіба всім. Не тільки тим, хто був задіяний у ремонті, а хто готовив і всі ті підрозділи нашої станції енергокомплексу, які були задіяні у продовженні, у виконанні робіт по продовженню строку експлуатації. Це і основні підрозділи станції, це і наші проєктанти, яких зараз тут може і немає. Є і підрядні організації, які виконували ці роботи. Підрядні організації не тільки з нашого міста, а й області, і всієї країни. Це робота була зроблена дуже велика і людських ресурсів, і матеріальні затрати. Поетому за цими цифрами, за цими рядками буде кропітка робота всього нашого підприємства. Будь ласка перший слайд. Вся наша робота, яку ми виконували, ми виконували на основі основополагаючих документів. Це енергетична стратегія України, яка планується до 2035 року. Це перший етап - продовження терміну експлуатації і підвищення коефіцієнту використання потужності станції. Другий етап – це продовження експлуатації діючих енергоблоків АЕС за результатами періодичної переоцінки безпеки та введення в експлуатацію 1 ГВт АЕС. І третій етап – це забезпечення сталого розвитку. Тут нам цікаве пункт

будівництва нової генерації. Як ви бачите по цьому слайду, ми чітко виконуємо завдання нашого уряду по енергетической стратегії розвитку нашої енергетики до 2035 року. Далі. Україна розглядає атомну енергетику, як одне з найбільших економічно ефективних низьковуглецевих джерел енергії. Подальшого розвитку ядерно-енергетичного сектору на період до 2035 року прогнозується виходячи з того, що частка атомної генерації в загальному обсязі виробництва електроенергії зростатиме. Ядерна енергетика разом з гідроенергетикою, вітровою енергетикою та іншими відновлювальними джерелами енергетики є з найменшим рівнем викидів парникових газів відповідно до енергетичної стратегії. І вони будуть відігравати важливу роль у декарбонізації енергетики та формування балансу енергогенеруючої потужностей України. Далі. Дуже дуже цікавий слайд.

Це показує частку відпуску електроенергії і частину вартості електроенергії. Як ви бачите на слайді, 54, 5 відсотка електроенергії в електромережі України виробляється на атомній станції, а частка надходження із енергоринку – тільки 26,6 відсотка. Далі я хотів би показати на цьому слайді місце нашої станції в діяльності нашої Компанії. Це – наша доля. Як ви бачите, тут чотири атомних електростанції, від Запорізької станції, яка шість блоків має, і до нашої станції три, номінальною потужністю тисяча мегават електричних, ми виробляємо 20, 9 відсотка електроенергії. Далі це, на цьому слайді показано наше місце, нашого блоку номер три в продовженні ресурсу всіх енергоблоків АЕС нашої Компанії. Як ви бачите, в лівій частині це продовжені блоки, і зараз Компанія займається продовженням терміну експлуатації Запорізької блоку номер п'ять і звісно нашого блоку номер три. Три блока, які ви бачите, ще не настав строк, строк виконання робіт з продовження експлуатації. Це Запорізький шостий, Рівненський чотири і Хмельницький другий. Но, повторюю, в Компанії також прийнято рішення про продовження строку експлуатації і наступних блоків. Це тенденція як міжнародна, так і прийнята в нас в Компанії. Дальше я хотів би сказати декілька слів по нашому енергокомплексу в Енергетичній стратегії України. Енергетичним комплексом на Південному Бузі щорічно виробляється 17-20 мільярдів кіловат-годин електроенергії, яка складає приблизно десять відсотків загального виробництва електроенергії в країні. Виробленої електроенергії достатньо для забезпечення нормальних умов життєдіяльності Південного регіону України з населенням більше ніж 5 мільйонів чоловік. С 1982 року відпущено споживачам більше як 558, 8 млрд кіловат-годин електроенергії. Із них третім енергоблоком, про що ми щас і говорим – 166,7 млрд кіловат-годин, що забезпечило потребу України на 5 і одна ціла п'ять десятих років (???) за обсягами споживання 2018 року відповідно. Тепер би я хотів би інший аспект поговорити про нормативні бази, на основі чого ми виконували роботи з продовження експлуатації. Нормативна база з продовження терміну експлуатації розроблена в співпраці НАЕК Енергоатом, Держатомрегулювання, МАГАТЕ та іншими міжнародними організаціями. Як ви бачите, основними являються чотири документи: Періодичний розгляд безпеки атомних електростанцій, Управління старінням атомних електростанцій, і Управління старінням атомних електростанцій – узагальнення міжнародної практики і Посібник з безпеки, а також Безпека атомних станцій в умовах продовження терміну експлуатації. По організації робіт ми керувались в першу чергу законами України – це 4 Закона – Закони про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку, Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії, Про ратифікацію Конвенції про ядерну безпеку, Про поводження з радіоактивними відходами, а також серія норм і правил серія НП 306 дроб 20, 141-й

Загальні положення безпеки атомних станцій, 210–й Загальні вимоги до управління старінням елементів і конструкцій та довгострокова експлуатація енергоблоків атомних станцій, і 099 Загальні вимоги до продовження експлуатації енергоблоків АЕС у понадпроектний строк за результатами здійснення періодичної переоцінки безпеки, і 162 Вимоги до оцінки безпеки атомних станцій. На даному слайді ми покажемо, як була організована і виконана робота по організації до довгострокової експлуатації. Основним документом це є Звіт з аналізу безпеки, Звіт з періодичної переоцінки безпеки і далі проводиться на основі Звіту заява про внесення змін і кінцевим результатом є рішення ДІЯРУ і видача ліцензії. Складові частини, які дають основу для Звіту з аналізу безпеки це є модернізація, також Комплексна (зведена) програма безпеки, усунення відхилень від нормативної документації, оцінка технічного стану обладнання, будівель і споруд, кваліфікація обладнання. Відповідно до закону про порядок прийняття рішення про розміщення, проектування, будівництво ядерних установок і об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення, рішення про продовження експлуатації енергоблоків приймаються органом державного регулювання ядерної та радіаційної безпеки на підставі позитивного висновку державної експертизи Звіту з періодичної переоцінки безпеки експлуатації блоку шляхом внесення змін. Далі. Оцінка технічного стану та продовження терміну експлуатації. Це дуже цікавий слайд. Всі роботи з оцінки технічного стану та продовження терміну експлуатації у відповідності до програми підготовки обладнання, будівель та споруд, завершені у повному обсязі. Рішення про продовження терміну експлуатації узгоджені нашим регулятором. За результатом оцінки технічного стану отримано наступні ресурсні запаси по обладнанню, трубопроводам, будівлям та спорудам. Як ви бачите на слайді, елементи реактора, це сама основна частина установки, 30 років, компенсатор тиску теж 30 років, 27 - будівля реакторного відділення, шахта реактора, басейн видержки 20 років обладнання першого контуру кран мостовий тепломеханічне обладнання ТОАР і ТОАР басейну видержки, трубопроводні системи – 19. Кваліфікація обладнання на сейсмостійкість. Як ви бачите по цьому слайду всі вимоги по кваліфікації обладнання виконані, перше – це на жорсткі умови оточуючого середовища, 1134 позиції обладнання кваліфікація встановлена, і узгоджена, на сейсмічні впливи також 2460 позицій обладнання кваліфікація встановлена, та узгоджена. Всі підсумкові звіти з проведення кваліфікації погоджені Держатомрегулювання.

Реалізація заходів з підвищення безпеки та модернізація, обов'язкові для продовження терміну експлуатації блока три.

Всього заплановано до реалізації 101 захід, виконано в обсягах 81 і виконується після ПТЕ 20.

Далі. На цьому слайді ми спеціально підібрали наші підрядні організації і, як ви бачите із слайдів, у продовженні терміну експлуатації працювали не тільки наші підрядники, але й підрядники з наших міст-супутників . в першу чергу, це з Рівненської станції Електропівденмонтаж і з міста-супутника Запорізької станції Енергодар. Основну долю виконали, звичайно, наші підрядники. Я хочу їм сказати дуже велике «спасибі», тому що збирали кваліфіковані кадри без перебільшення – з усієї України. Треба їм сказати велике «спасибі».

Далі ми підійшли до основного. Звіт з періодичної переоцінки безпеки. У звіті з періодичної переоцінки безпеки енергоблока №и 3, який, відповідно до законодавства, є обов'язковим додатком до заяви експлуатуючої організації

обґрунтована можливість безпечної експлуатації енергоблока в надпроектний період. У Звіті представлено аналіз безпеки енергоблока з урахуванням фундаментальних принципів безпеки і факторів безпеки, які, відповідно до рекомендацій МАГАТЕ, розподіляються за 14-ма факторами безпеки та комплексний аналіз безпеки. Ну і я перечисляти не буду, думаю, що вам усе достатньо добре видно.

Висновки по комплексному аналізу безпеки про можливість подальшої експлуатації. Результати комплексного аналізу безпеки, прогнозування технічного стану блоку № 3, обліку впливу старіння, проведених модернізацій, досвіду експлуатації, змін вимог нормативно-правових актів, характеристик розташування майданчика, отримані при проведенні періодичної оцінки безпеки енергоблоку підтверджують : можливість безпечної експлуатації енергоблоку до завершення наступної переоцінки безпеки. Таким чином, до 10 лютого 2030 року.

Далі фундаментальні показники цільових критеріїв безпеки. Перший це ЧПАС. Як ви бачите на слайді, по блоку № 3 ми провели порівняльний аналіз до періодичної оцінки безпеки і після. Як ви бачте, п'ять двадцять чотири на десять в мінус п'ятій і зменшення до один і шість на десять в мінус п'ятій.

Другий критерій безпеки це виброси (викиди). Критерій безпеки один на десять в мінус п'ятій і бачите по третьому блоку із семи і п'яти зниження до один п'ятнадцяти прогнозно до кінця цього року.

Наступний слайд - це порушення в роботі енергоблока. Ми взяли, щоб уникнути різних інсинуацій на цю тему, представили на слайді всі порушення в роботі енергоблоків всіх трьох, починаючи із 1982 року. Всього у нас було чотириста дев'яносто два порушення. Зараз бачите на слайді, що пік порушень прийшовся на дев'яностий – дев'яносто третій роки, і ви бачите тенденцію по зниженню порушень. До речі, по третьому блоку на сьогоднішній день у нас тільки одне порушення. Це для відома показана піраміда шкали ІНЕС. Це ви бачите сьомий, це крупна аварія . Для порівняння скажу, що це аварія на Чорнобильській АЕС. ми працюємо аж на рівні нуль по шкалі ІНЕС.

Далі. Самий цікавий слайд . я не став перечисляти всі фактори, тільки навів один приклад – фактор номер чотирнадцять – це вплив на навколишнє середовище . Як сказав Сергій Іванович, то всі документи є в електронному вигляді і вони розміщені на нашому сайті. Це дуже об'ємний документ, це дуже кропітка робота теж багатьох організацій. І основні висновки, які можна зробити на основі цього фактору. У Звіті з оцінки безпеки наглядно на основі багаторічних досліджень підтверджено, що за останніх п'ятнадцять років з 2002-го по 2017-й роки не було зафіксовано перевищень значень не тільки допустимих рівнів, а й адміністративно-технологічних і контрольних рівнів викидів і скидів.

Статистика спостережень за радіаційною обстановкою та на промайданчику в санітарно-захисній зоні та в зоні спостереження станції. Здійснюється вона за допомогою плану радіаційного контролю протягом 35-ти років експлуатації і дозволяє сказати, що радіаційна обстановка навколо Южно-Української станції і надалі перебуватиме в тому стані, як і до пуску енергоблока. І немає передумов для погіршення радіаційного стану навколишнього середовища, обумовленого роботою нашої станції.

Далі я хотів би наголосити на результатах оцінки впливу на довкілля. Основні. Експлуатація енергоблока не привела до істотної негативної зміни стану навколишнього середовища у порівнянні зі станом будівництва станції. вміст радіоактивних і не радіоактивних забруднюючих речовин в об'єктах навколишнього

середовища за результатами багаторічного екологічного моніторингу свідчать про не перевищення допустимих нормативних рівнів. Вплив станції на навколишнє середовище є настільки мінімальним, наскільки дозволяє технологічне рішення, прийняте на станції. За весь час експлуатації станції не зафіксовано випадків аварійних викидів, скидів забруднюючих речовин, що призвели б до незворотних наслідків для тваринного і рослинного світу, гідрологічних режимів природних водних об'єктів, мікроклімату навколо станції.

І ще на чому я хотів би наголосити, це природні явища, що спостерігаються останнім часом в районі розміщення станції. Це зменшення водності річок, підвищення температури повітря та інші не пов'язані з експлуатацією енергоблоків станції і є наслідком глобальних змін клімату.

Також в завершенні хочу сказати, що діяльність продовження експлуатації енергоблоків екологічно, економічно і соціально виправданою...не приведе в перспективі до негативного впливу на навколишнє середовище, населення в країні та інших країн. Далі про інші країни. Про виконання конвенції Еспо до прийняття рішення продовження експлуатації. Матеріали з оцінки на навколишнє середовище були розміщені на веб-сторінці станції і з листопада 2015 року на адресу компанії не надходило жодних коментарів чи пропозицій від громадськості. Мінприроди у 2017 році направило повідомлення та окремих розділ звіту оцінки впливу щодо «Транспортно-водної оцінки» до зачеплення сторін. Це Угорщина, Словаччина, Польща, Румунія, Молдова, Республіка Білорусь, Австрія, Федеративна Республіка Німеччина. І в 2017 році міністерство екології та природних ресурсів України спільно з представниками компанії були успішно проведені транспортно-водні консультації з Польщею, Румунією, Молдовою, Німеччиною, Угорщиною та Словаччиною.

Далі ми повернемося на наш майданчик. На станції в період з 18 по 22 листопада цього року Держатомрегулюванням проведено комплексне інспекційне обстеження щодо готовності Южно-Української станції здійснювати діяльність на етапі життєвого циклу експлуатації ядерної установки з експлуатації енергоблоку №3 під час довготермінової експлуатації. За результатами обстеження випущено акт, в якому зроблено висновок про те, що документи, які надала компанія для внесення змін до ліцензії на право здійснення діяльності на етапі життєвого циклу експлуатації ядерної установки під час довготермінової експлуатації є повними, достовірними та відображають фактичні справи. Цей акт розміщено на сайті Держатомрегулювання.

Далі для прикладу, ми приймали заяви, які підписала Компанія на адресу Держатомрегулювання. Зміст рішення: за результатами розгляду заяви компанії про внесення змін до ліцензії на здійснення діяльності на етапі життєвого циклу експлуатації ядерної установки ЮУАЕС внести зміни до ліцензії на право провести діяльність на етапі життєвого циклу експлуатації ядерної установки в зв'язку з забезпеченням безпечної довготривалої експлуатації енергоблоку №3 ЮУАЕС після досягнення встановленого проектного строку служби.

І я думаю, що сьогоднішні наші слухання, які проводяться, ще раз підтвердять ту велику роботу, провела станція, наш колектив для того щоб внести зміни до ліцензії і надати право для подальшої експлуатації блоку №3. У мене все, дякую.

Денісенко С.І.:

Дуже дякую за ґрунтовну доповідь. І за те, що трошечки часу зекономлено для нашого обговорення. Шановні учасники слухань, ви отримали зараз ще раз інформацію, достатньо ґрунтовну щодо питання, яке ми розглядаємо. І пропонується

тепер перейти до виступів, обговорень. Я хочу нагадати, що ми сьогодні обговорюємо питання щодо продовження термінів експлуатації, тож заколиваю ваші виступи і запитання формулювати щодо цього нашого основного запитання. Пропонується надати до виступів до 3 хв. Немає заперечень? Добре. Представляйтеся, будь ласка, адже нам необхідно все правильно відобразити, бо всі виступи будуть записані.

Єрдуганов В.М.

Продление срока однозначно одобряю. Мы все, надеюсь, здесь. Но возникает еще 1 вопрос: использование площадки ЮУАЕС для строительства 4 блока. Кто может ответить на этот вопрос?

Лісніченко В.А.

Хочу сразу спасибо сказать за этот вопрос. Блок №3, я надеюсь, что мы продлим. 1 блок у нас продлен до 23 года. Блок №2 до 25 года. И понятно, что речь об остановке станции не идет и мы также будем работать для продления срока эксплуатации этих 2 блоков. Стратегии принято строительство новых блоков, есть дорожная карта и мы идем по этому пути.

Павлишин П.Я.

Дуже дякую за запитання. Тому що воно на сьогоднішній день. Вчора в нашому міністерстві було підписано фінплан компанії і були якраз зауваження до нашого інвестиційного плану. Я хочу сказати, що в частині того, що ми сьогодні відстоюємо, це будівництво 2 і 4 юлоків ХАЕС, є також розробка вкладання в малі модульні реактори і енергомост. Ми домовились вчора із заступниками міністра про оновлення групи, яка була раніше в кабінеті міністрів і стратегії енергетичного розвитку нашої країни. Тому що вона зараз дуже сильно переглядається.

Вот, і ми надіємось, що все-таки ми будемо почуті в цьому плані і будівництво у нас нових атомних потужностей буде відбуватись, але поки що насправді от розглядається стратегія наша, інвестиційна програма таким чином. І то навіть 3,4 блок сьогодні під великим запитанням. Але ми, я обіцяю, що ми над цим будемо працювати. Дякую.

Денісенко С.І.

Дякую. Ви хочте? Давайте по черзі.

Лісніченко В.А.

Ну я думаю, що ми узнаем перші. За це не хвилюйтесь, я зразу вам скажу.

Єрдуганов В.М.

Счас может у нас создавать временные комиссии там в Верховной Раде, может стоит якусь временную комісію, яка решаєт больше, чем Кабинет Министров, я так думаю, может решить вернее.

Лісніченко В.А.

Спасибо.

Денісенко С.І.

Давай чергувати. Тепер з того боку, будь ласка.

Колесніков С.Т.:

Доброго вечора, шановні присутні. Я, Сергій Колесніков, голова Вознесенської екологічної асоціації. Я зразу повинен сказати, що я не буду виступати проти атомної енергетики. Я буду виступати за те, що всім нам зрозуміло. За наше право на життя, на здорове довкілля, і на те, щоб ми були здорові. Тому я прошу поставити передати оператору флешку. Там всього 6 слайдів, я не буду зловживати часом. І ще одне, буквально за декілька годин до слухань мені зателефонували з Національного екологічного центру і сказали, що вони не можуть приїхати в робочий час і просили передати до секретаріату, щоб долучили до протоколу їх звернення. Будь ласка, передайте.

Дякую, долучимо, звісно.

Зараз поставлять слайди. Стосовно продовження терміну експлуатації. Це вже десятий блок чи одинадцятий вже блок? Одинадцятий. І коли ми почали аналізувати законодавчу базу, то ми прийшли до таких висновків, які нас просто шокували. Ну з першого слайду і підемо. Перше, що ми хотіли. Перше, що я б хотів акцентувати вніманіє, чи є коректним проведення сьогоднішніх слухань. Вони призначені. Питання – це загальнодержавного значення. І у випадку, якщо тут буде тяжка аварія, вона стосується небезпеки всієї України. Чи є коректним призначення в робочий день, в робочий час у місті-супутники АЕС? А саме головне, що написано внизу, вже після того, як рішення прийнято і проект уже реалізовано. Тобто з самого початку ми стали в патову ситуацію. Що б ми сьогодні не говорили, до яких би висновків не прийшли, блок буде продовжено. Наступний слайд. Проект без проекту. Даже на сьогоднішній день нам зачитали проект рішення ДІЯРУ. Там написано, в проекті рішення не вносити змін до ліцензії. А які зміни? Там написано, внести зміни до ліцензії. А самих змін не написано. Тобто вони можуть написати все, що завгодно. А це не є коректним, проект дуже важливий. А продовження терміну експлуатації з точки зору, ви хотіли сьогодні почути думку громадськості. Так ви її зараз і почуєте. З точки зору тих, що живе під атомною електростанцією, ето є незабезпечене водними ресурсами. Чи не припустимий негативний вплив на людей і довкілля, здійснюється з неприпустимим порушенням законодавства. І само весь звіт, на базі якого відбувається продовження не є коректним. Наступний слайд, будь ласка. Висновок фактору безпеки 14 явно є некоректним. В пункті 4.4.5 написано, оцінку впливу на довкілля. Природоохоронне законодавство дотримується, негативний вплив продувочних вод АЕС на річку Південний Буг не виявлено. Ну подивіться на той сні, на те фото. Зверху ще Буг живий до Южноукраїнська, а знизу, то вже не Буг, то вже болото. Там вже не та рослинність, не та іхтіофауна, не ті птиці. А чому все так виникло. Пуск ЮУАЕС з самого початку не був забезпечений водою. І сток річки з годами зменшується. В результаті – знищення Південного Бугу. Далі, подальший слайд.

Денісенко С.І.:

Будь ласка, тут уже час, давайте як би.

Колесніков С.Т.:

Я розумію, що час. Будь ласка, там осталося три слайда, чому я не бачу їх. А є, дякую. Фотографія могли заперечити, вона зроблена в 12 році. А от це карта з плану річки Південний Буг, Басейнова рада Південного Бугу. Ви бачите зелененьким – Буг,

це вища якість до Южноукраїнська. Нижче – жовтим, ще задовільна якість Олександрівське водосховище. А все, що нижче, красне – це вже неякісна вода. Тобто це вже друге підтвердження негативного впливу Южно-Українського комплексу на стан водних ресурсів. Наступного слайду, будь ласка. Ще один негативний фактор, наслідком якого стало знищення Бугу. Це те, що сток Бугу падає. Той графік, який ви бачите, там явно прослідковується тенденція на зниження. І саме останнє, я зараз прочитав на сайті ЮУАЕС, що листопад 19 року є рекордно мінімальним для цього місяця за усі роки спостереження. Тобто набуває спостерігається тенденція до зниження стоку. І в 17-19 році це ще підтверджено. Україна ризикує залишитись без води швидше за Африку. Україна за кількістю питної води на душу населення посідає 125 місце со 180 країн. Чекає сумна перспектива, якщо ми так будемо все продажувати. Наступний слайд, будь ласка. Осталось 2 слайди. Висновки в Фейсбуку є, Фейсбуку, фактору безпеки 14 є явно некоректними. Можна констатувати, що радіаційний вплив ЮУАЕС протягом періоду експлуатації не чинив помітного впливу на стан навколишнього середовища. І радіаційна обстановка навколо ЮУАЕС і надалі перебуватиме в тому ж стані, що і до пуску енергоблоку №1.

Останнє, не надо коментарів, це нонсенс, і якщо ДІЯРУ затвердило такий звіт, у мене є дуже великі сумніви на счет того, що ДІЯРУ є незалежний орган регулюючий в сфері ядерного регулювання. Дивиться статистику онкозахворюваності, минулого разу мені повернули статистику, сказали, що вона не така. Я перевірів 12-го, там трошки підняти, статистика по Україні 356 на 100 тисяч, по Миколаївській області – 392, а там не видно по Вознесенську – більше 400. В Вознесенську нема шкідливих підприємств, єдине, що може впливати на стан онкозахворюваності, то це вода, яку споживає Вознесенськ. Там зверху написано, що з трьох незалежних експертних джерел ми взяли цю інформацію, я не буду читати цитати, поважаю час. Останній слайд цієї серії – порушення законів. Висновок з Фейсбука фактору безпеки є явно некоректний. 4.4.5 написано: правоохоронне законодавство дотримується. Но фактично (не розбірливо) ЮУАЕС проводиться з порушенням низки законів України та міжнародних зобов'язань.

Головні порушення. Перше – процесуальні. Відсутність однозначної та чіткої законодавчої бази ПТЕ, ПТЕ не передбачено проектами і законами, є небезпечною ядерною авантюрою. Зміни до нормативних актів або не вносяться або є антиконституційними. Слухання проведені несвоєчасні та протиправні і були звичайнісінькими інформаційними заходами. Проєкт ПТЕ ЮУ -3 реалізовано поза законами.

Наступна група законів порушена – це природоохоронні. Тільки в Водному кодексі порушено 4 статті, одна з них – стаття 82. Буг вже зарегульовано вище допуску, його зарегулювали до 16, збираються до 20. Останній слайд.

Денісенко С.І.:

Вже вистачить, но що ж таке. Вибачте, но Ви вже 10 хвилин виступаєте. Я гадаю, що цього досить.

Колєсніков С.Т.:

Я вважаю, що це відповідно.

Денісенко С.І.:

Дякую вам.

Плачков Г.І.

А питання в чому?

Денісенко С.І.:

Тут питання було щодо суті змін до ліцензії, які пропонується вносити.

Плачков Г.І.

Дякую за Ваш виступ. Попередньо хотів сказати, що Ваш виступ, що рішення ще не прийнято щодо продовження. Є це Колегія Держатомрегулювання, на яку 23 ми Вас запрошуємо, якщо є бажання. Приходьте, послушайте, на основі якого законодавства ми приймаємо це рішення. Я не зрозумів, у чому було Ваше питання? Що ми робимо все поза законом? (Не розбірливо), як для мене. Я вже відповів, що рішення щодо ліцензії... Це було на слайді генерального директора – продовження терміну енергоблоку це на 10 років. Вся суть змін в ліцензії.

Лісніченко В.А.:

Сергей Иванович, можно дополнить? Я хочу сказать спасибо за питання, единственное, что меня радует, це патріотизм Ваш, більше нічого. Я хотів би свою відповідь доповнити словами фахівця, если можно, Галина Викторовна. По онкозаболеваним, скажіть, будь ласка, останній раз. Кожне засідання ми починаємо з этого.

Хмілевська Г.В.:

Я думаю, це не останній раз. Скажемо це раз Будь ласка, включіть слайди. Будь ласка. Перший. Відділ охорони здоров'я спільно з облздраввідділом проводить моніторинг не за один рік, а в динаміці за багато років онкозахворюваності як жителів Миколаївської області, так і районів Миколаївської області, областей України у порівнянні, щоб мати достовірну картину того, що відбувається. Нам теж цікаво знати, чим, як і чому хворіють люди. На цій кривій ви бачите динаміку по Миколаївській області, синя лінія, рівень захворюваності з 2010 року по 2018 практично без змін. Зелена лінію – це працівники Южно-Української атомної станції, ви бачите, деякі зміни є, але більш-менш рівний показник. Ми трошки постаріли і маємо теж захворюваність, але вона нижча, ніж інші показники. По Україні показник виділений лінією, яка з трикутником, і по Южноукраїнську рожева лінія.

Далі. Це вже якщо дуже цікаво, динаміка різних захворювань, ви теж бачите, не має ніяких сплесків, ростів за всі періоди. Далі, будь ласка. Ще далі. А тепер дивіться – це райони. Вознесенський район у 2018 році має найбільший рівень захворюваності. За ним іде Миколаїв, який вже після вас іде, Вітовський район, Веселинівський, Южноукраїнськ. А от червоним, це виділені ті райони, які знаходяться в зоні спостереження. І ви бачите, який розбіг. Вплив не може чинитися окремо, точково, на один район, вірніше не район, а місто Вознесенськ, тому що Вознесенський район ви бачите, де знаходиться. А місто Вознесенськ тут, тому що в містах взагалі, я вже десятий раз, мабуть, розкажую, одинадцятий, в містах завжди захворюваність на онкопатологію вище сільського населення. Далі, будь ласка. Але за один рік якщо брати, то ви бачите, тож порівняння не за один рік, а за 10. І та ж картина. Доманівський район тут, Вознесенський район десь посередині, місто Вознесенськ,

місто Миколаїв, міста Первомайськ і Южноукраїнськ йдуть попереду, тому що міське населення за цивілізацію трошки більше платить, ніж сільське. Далі, будь ласка.

Хмілевська Г.В.:

А тепер подивіться на області. Области червоним – це області, в яких розташовані атомні станції. Атомні станції всі наші по одному принципу працюють, з однаковим впливом на навколишнє середовище. Южно-Українська не є якоюсь такою, яка впливає якимось по іншому, тому дивіться: Рівненська вона має найменший показник захворюваності, а вона (Рівненська область) попала під вплив після Чорнобильської катастрофи. Але, мабуть, умови, в яких вони живуть, вони більш сприятливі для життя, ніж наша місцевість, яка - гранітно-степове побужжя, сонячна така більш вплив сонця і інші умови, в яких ми проживаємо. Така статистика впевнено надає нам можливість заявити про відсутність впливу на здоров'я людей від експлуатації діючих атомних енергоблоків. Якщо хочете, я можу вам ще розказувати.

Денісенко С.І.:

Давайте далі проходити до наступних виступів.

Хмілевська Г.В.:

Дякую.

Пароконний В.К.

Доброго дня всім. Южноукраїнський міський голова, прізвище моє Пароконний. Місто, звичайно, підтримує, продовження ресурсу третього енергоблоку. У нас є декілька запитань. Вони соціального плану. Зрозуміло, що місто утримується біля 70% , 67% надходження до бюджету – це атомна електростанція. З відходом енергоблоків, зрозуміло, ми будемо втрачати бюджетне надходження. Схеми заміщення ми поки що не спостерігаємо. Єдине, що ми просимо в цьому плані. Мабуть, вже критично настав той час, коли треба подумати, про етапне виведення наших міст, зокрема, Южноукраїнська з зони монофункціональної. Тобто вона потенційно депресивна ця зона. Нам ще цього не вистачає, щоб стояли пусті квартири, будинки в містах, там, де шахти, інші монозалежні території. А вихід який? Мабуть, треба планувати і виходити на уряд, спільно виходити, робити індустріальний, технопарк. Зі свого боку ми розрахували ситуацію, ми будемо підсилювати розвиток аграрної території, тому що дві близькі ради – це селищна, Костянтинівська, і сільська, Іванівська, вони вже на рівні уряду включені до об'єднання громад. Думаю, що небагато часу знадобиться на те, щоб було прийняте відповідне рішення. Тому є велике прохання до керівництва «Енергоатому», запрошуйте нас. Южноукраїнськ знаходиться першим, фактично, в зоні такого ризику. Енергодар ми не беремо, бо це не монофункціональне місто, а серед блоків у нас все-таки старший, якщо брати Рівненську атомну електростанцію, Хмельницьку, тобто у нас найкритичніша ситуація. В нас велике прохання – поєднаємо наші зусилля. Ще один напрямок роботи – тридцятикілометрова зона. Ми знаємо, що є борг держави, понад мільярд до «Енергоатому», відповідно, і нас ця заборгованість стосується. У нас далеко, ми впорядковані тридцятикілометрової зони, дорогами, якими треба прокладати маршрути, і іншим. Є якраз самий перший закон, який ми першим розглядали в таблиці про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку. І там є такий фактор, як компенсація ризику проживання на цих територіях. Велике

прохання до керівництва «Енергоатому» врахувати і цю складову. В тому числі там є питання постановочні про тарифи на комунальні послуги, в першу чергу, це тепловий тариф. Ми повинні мати ясність і повинні знати, що розповідати мешканцям. Якщо держава не вирішує той блок питань, які повинна вирішити, а це компенсаторі тих 15% від статків домогосподарства, а в нас сьогодні понад 4,5 тисячі господарств з 15 тисяч випадають від соціального компенсаторі, тому ми дуже стримані щодо прийняття рішень, які стосуються тарифів на комунальні послуги, які наша комісія НКРЕКП переклала на державному рівні перекладено на місцевий рівень.

В завершенні ще раз хочу сказати, що «Енергоатом», колектив, керівництво Южно-Української атомної станції доклали, так як і докладали раніше, всіх зусиль, аби ми жили в безпеці, відчували, що станція працює надійно, але соціальні питання, які я порушив, будь-ласка, запрошуйте і це потрібно робити негайно. Дякую за увагу.

Денисенко С.І.:

Ви хочете сказати? Так, звісно.

Павлишин П.Я.:

Якщо дозволите, я не відповім на питання, але прокоментую. По-перше, я здивований, що місто Южноукраїнськ – депресивне місто. Я вибачаюсь, але я з міста Вараш, де сьогодні в рік вводяться 3-4 будинки інвесторами, це вже не державні. Це просто люди купують, вкладають кошти і сісто розбудовується. Насправді, там немає якихось там індустріальних започаткувань, питаються щось зробити, але я вам хочу сказати, що наші міста не депресивні. Я з цим категорично не згоден. Навпаки вони досить сприятливі для нормального життя людини. Якщо казати про соціально-економічну компенсацію ризику 30-кілометрової зони, то в п'ятницю на тому тижні був комітет Верховної Ради України, наш паливний комітет. І вони одногосно підтримали зміни у Податковий Кодекс. Не в Податковий Кодекс, а в закон, в частині, що всі кошти, які перераховує компанія, а сьогодні вже перераховано 2 мільярди 700 тисяч мільйонів гривень, всі ці кошти будуть спрямовані на особливий рахунок – і всі вони будуть перераховуватись в громади наших тридцятикілометрових зон.

Раньше робилось таким чином, що приблизно 30% цих коштів, т.е. десь півтора мільярди, трошечки більше наші громади в 30 км зонах недоотримали коштів. Я думаю, що цей закон має підтримати бюджетний комітет, я думаю і проголосується вже до кінця року, складно сказати, але на слідуючий рік, на початку квартала, ми за цим відслідковуєм і це, я рахую, досить непоганий вклад в частині все ж таки розбудови і підтримки соціально наших міст, тому що це наші люди. Наші люди живуть в цих містах.

На рахунок тарифів. Ну, давайте не гратись в політику, я би так сказав, тому що найнижчі тарифи в Україні, я не знаю, може навіть і в світі, це в наших містах. Це найнижчі тарифи. Просто, ну, в 10 разів, це так – приблизно. Тому, нам з цим треба жити. Я згоден з вами, нам треба працювати, нам треба робити законодавчі ініціативи і це має робити, перш за все, громада, а я впевнений, що ми обов'язково будемо підтримувати наскільки це можливо, але розумієте, дуже складно нам пояснити чому і так в 10 разів менші тарифи відпускає атомною станцією, майже по собівартості, по собівартості тепла і гарячої води і чому ми ще хочем нижчих або якихось хочем ще, ну життя є життя, льгот. І тому от така ситуація. На рахунок от перед тим виступав в частині, я подивився зараз по інтернету, захворювання. Не буду повторювати, тому що слайд дійсно було все правильно. А по воді? Ну, давайте

чесно говорити, скажіть, будь ласка, в Україні хоть одну сьогодні річку де би не обміліла вода, де її стало не менше. По всій країні, по всій країні і не тільки по нашій сьогодні іде зниження, зниження водних ресурсів. Це абсолютно нормальна, відома мирова практика і з цим треба боротись, але повірте, в цій частині, як раз атомна енергетика, зменшення CO₂ дає навпаки позитивний результат, а не негативний. Дуже дякую.

Денісенко С.І.:

Так, дякуємо. (аплодисменти). Я хотів би, якщо можна, зауважити, що тут висловлюються думки, тобто необов'язково сприймати їх як питання чи якісь. Всі думки будуть враховані – і критичні, і позитивні звісно, і всі вони будуть розглянуті. Ще один коментар.

Шуст О.І.:

Хочу додати коментар до виступу Павла Яремовича. Дійсно, законопроект №2526 щодо внесення змін до Закону України «Про державний бюджет» в частині визначення збору на за соціальний ризик населення, компенсацію, пропонується перенести із загального фонду Державного бюджету до спеціального фонду, що дасть змогу використовувати цільово для міст-супутників. Мінекоенерго підтримує цю ініціативу і, більше того, з 20-го року розпорядником цих коштів буде Міністерство.

Денісенко С.І.:

Так, дякуємо. Є ще наступний. Так, будь ласка.

Сидоров М. О.:

Можно, да?

Денісенко С.І.:

Представляйтесь, будь ласка.

Сидоров М. О.:

Сидоров Николай. Я скажу от ветеранов. Я являюсь председателем ветеранской организации бывших работников объединения «Южно-Украинская АЭС». Я сюда приехал в 88 году. 15 ноября. Приехал из Казахстана в зимнем пальто, шапке и меховых сапогах. Стоял мороз, мы мерзли. А в доме, как его, «Олимпе» давали напрокат коньки, санки и снега было навалом. Старожилы помнят, какие на речке Южный Буг были половодья. Прошло немного – 30 лет и так или иначе климат меняется. Сегодня у нас середина, вторая декада декабря, а снег показался только один раз. Поэтому, не одна атомная энергетика не влияет на природу. Мы все прекрасно понимаем, что город зависит от нашего ведущего предприятия «Южно-Украинская атомная станция» и наша судьба, нашей страны тоже зависит от ядерной энергетике, ее энергонезависимости. Так происходит всегда. Когда что то делаешь, в чем то выигрываешь, в чем то проигрываешь. Поэтому, всегда будут негативные влияния на природу и еще на что-то. Ветераны строили, эксплуатировали оборудование на атомной станции и сейчас находятся в отпуске, на отдыхе. Картина такая: советское качество уже 28 год разрушается и никак разрушить не могут. Для того давайте посмеемся немного. Значит, когда вернули два катера и буксир от России и всему миру показывали оборудование, которое находится в этих катерах и

было оборудование, на котором было клеймо «Сделано в СССР». Я поддерживаю мера города, что у нас, как сказать, одно предприятие большое от которого зависит наш город. Через 30 лет, если не будет построено ни одного блока, и блоки «Южно-Украинской АЭС» будут выводиться из эксплуатации, то наш город превратится в город пенсионеров, потому что нам бежать некуда, а молодежь вся разбежится. И весь Юг Украины, как сказать, погрузится во мрак. И пора строить свечные заводи, чтобы как то можно было освещать хату, в которой живут пенсионеры. Мы пенсионеры, ветераны работали на совесть. Да, мы иногда сдавали, как сказать, сдавалось оборудование, какие -то объекты, к какой- то праздничной дате. Но с другой стороны, что-то сдали в эксплуатацию – праздник и тут праздник, а так бы надо было-бы праздновать два праздника – какую-то праздничную дату или дату пуска блока. Поэтому, нам, с одной стороны, даже была экономия. В нашем зале ту, я думаю, дураков нет и все единодушно должны поддержать вопрос продления эксплуатации третьего блока или иначе через 30 лет это будет мертвый город. Спасибо.

Денісенко С.І.:

Дякую вам. (Аплодисменти). Так, можливо ще є бажаючі виступити? Ні, нема. Давайте так: шановний секретаріат, чи є у вас якісь запитання з залу в паперовому вигляді? Два? А, одне? А, НЕЦУ, звісно, звернення НЕЦУ ми, воно буде додано, додано і опрацьовано, як завжди.

Шановні учасники слухань, ми вислухали все стосовно регламенту: основну доповідь, провели дискусію, запитання-відповіді, все це пройшло і тепер я хочу оголосити, що ми з вами провели слухання. Що, є ще охочі виступити?. Добре, тоді наостанок все і заключне слово і закриваємо.

Луков В.Д.:

Тут згадувалось моє рідне місто, вказували на високий відсоток захворюваності на онко-. Не будемо вдаватись у питання, проблеми, насправді ще питання як діагностується і як фіксується причина тих чи інших, в тому числі і смертельних випадків. Все це залежить від чесності статистики лікарської теж. Що стосується сьогоднішнього питання, звичайно, я не хочу біди для своєї землі. Звичайно, є ризики, і навіть наша зона спостереження серед людей називається зоною ризику. Але за рік в Україні гине приблизно 3,5 тис. людей на наших дорогах внаслідок різноманітних автотрощ. За 30 років це більше 120 тис. Ви розумієте, чому я говорю 30 років? Це приблизний час, що пройшов від трагедії на нашій землі, пов'язаний з атомною енергетикою. Це десятки і навіть сотні тисяч травмованих. І ми можемо прийняти рішення заборонити автомобільний транспорт в Україні, щоб не було цього. А можемо прийняти рішення ввести жорсткі правила, збудувати якісні дороги, забезпечити чітке використання цих правил і цим самим зберегти життя. Тому я звертаюсь до представників НАЕК «Енергоатом», да вас, любі сусіди. Збережіть, дотримайтесь правил, які вам доручено. Залишайтеся такими ж професійними, які ви є, тому що ми дуже на вас розраховуємо. Нам честь бути з вами сусідами і ми все-таки хочемо, щоб у нашій країні збереглися інтелект, високий рівень доданої вартості, збереглась повага до нашої країни і до нашого народу як до високоінтелектуального суспільства. А великою мірою залежить це і від атомників у тому числі. Можна тисячу разів говорити – ми хочемо зберегти робочі місця, високу зарплату і нищити те, що будувалось десятками років.

Нещодавно я мав честь представляти Україну в Німеччині. Там оголосили (після Фукусіми) про закриття атомних станцій. Спочатку до 2022, потім до 2029, а я думаю, що буде ще пізніше. Коли вони порахували, у що це їм виллється, вони почали будувати «Північний потік-2». Тому що всі вітряки, що є у Німеччині, і навіть, якщо їх побудувати стільки ж, не покрийть ту енергію, що виробляють атомні електростанції. Вони змушені будуть добувати енергію з газу в тому числі, тому що розвиток вітрової енергії у Німеччині призупинено. Там є величезний спротив, у тому числі і зелених, оскільки шум – не те, що ти раз приїхав, помилювався і все. Якщо жити поряд з тим шумом, то він починає набридати і ти хочеш його зупинити. Давайте мудро підходити до всіх цих речей. Якщо ми будемо поважати себе, будемо берегти себе, не будемо байдужими і не пройдемо осторонь будь-якої помилки, тому що у вашому напрямку помилка дуже дорого коштує. Лише в такому разі ми зможемо залишити для наших дітей гідною і науку і економіку потужну і екологію та здоров'я. Дякую за увагу всім.

Бензар М.М.:

Доброго дня, шановне зібрання, доброго дня президія. Я приєднуюсь до свого сусіда, Віталія Дмитровича. Мит в кінці вересня провели громадські слухання з приводу продовження ресурсу 3-го енергоблока. Громада підтримала. Ми добре розуміємо, що таких добрих сусідів-партнерів не всі завжди мають. Багато роботи йде по сац-економому у нас. Завдяки програмам по зоні ризику і добудові ТГАЕС у нас ремонтуються дитячі садки, школи, освітлюються населені пункти. І ми прекрасно розуміємо, що коли не буде працювати 3-й енергоблок, це скорочення робочих місць в місті Южноукраїнську, на атомній станції. Тому я завжди говорю – треба думати за живих, а не там, де буде затоплювати жучків, комашок і т.д. Громада наша підтримує продовження 3-го енергоблока.

Денисенко С.І.:

Дякую. Може ще хтось хоче виступити? Ні? Тоді надаємо слово голові Держатомрегулювання і будемо закривати.

Плачков Г.І.:

Дякую дуже. Я хотів би подякувати і своїм колегам з Держатомрегулювання, подякувати і ДП НАЕК «Енергоатом» і ЮУАЕС. Так, дійсно, була проведена дуже велика робота. Всіх запрошую, а особливо громадські організації, екологічні організації 23. Грудня буде проведена колегія Держатомрегулювання де буде остаточно прийматись рішення щодо продовження строку експлуатації Южно-Українського енергоблока №3, а також будуть внесені зміни до ліцензії експлуатуючої організації. Тому я всім дуже дякую за вашу присутність, за вашу позицію, за виступи. Дякую всім тижня і робочого дня.

Денисенко С.І.:

Громадські слухання оголошуються закритими. Всім дякую і нагадую, що виможете звертатись до 22 грудня письмово до Держатомрегулювання з цього питання.